

fattelse er rigtig. Men de Udtalelser, jeg saaledes har citeret, ere ikke enestaaende. Hvis den ærede Formand tillader det, vil jeg oplæse endnu et Par Udtalelser fra samme Rigsdagssamling. Krieger siger Sp. 1499: — „Grundloven har ved at opstille Bornholm, Færøerne og København som særskilte Valgkredse virkelig vist, at der er andet at tage Hensyn til end denne Forholdstalsvalgmaade.“ Dette „andet“ er Flertalsvalg; tertium non datur. (Modsigelse). Nej, der kan ikke være Tale om andet. Enten maa man sørge for, at Minoriteten kommer igennem, eller ogsaa maa man have et Flertalsvalg, det er Modsætningen paa dette Omraade. Andræ siger som Svar herpaa: „den“ (Grundloven) „har ganske rigtigt, som den ærede Ordfører antydede, lagt overordentlig Vægt paa de geografiske Forhold, paa geografisk Afsondring, paa det, at en lille Øgruppe laa fjernt fra den øvrige Del af Riget. . . , men fordi Grundloven ikke paa disse Steder har villet gennemføre Forholdstalsvalgmaaden, derfor tror jeg ikke, man kan sige, at den paa de andre Steder, hvor den udtrykkelig har sagt, at den skulde komme til Anvendelse, ikke har villet gennemføre den.“ Altsaa, Andræ siger udtrykkelig, at Grundloven paa disse Steder ikke har villet gennemføre Forholdstalsvalgmaaden. Krieger siger Sp. 1592: „Da det jo paa Bornholm og Færøerne er umuligt at anvende den, og da der jo . . . ogsaa findes andre Tilfælde, hvor det bliver umuligt at anvende den, idet det kan tænkes, at en Landstingsmand dør, hvorved der ogsaa i en større Kreds kan blive Tale om Valget af kun een Landstingsmand. . . .“ Endelig maatte jeg endnu kun nævne, hvad Andræ siger Sp. 1598: „At Grundloven skulde absolut fordrø, at samme Art af Valg skulde finde Anvendelse paa alle mulige Valgmandsvalg, tror jeg, er en Paastand, som man jo kan fremsætte. . . , men jeg tror ikke, at det med Sandhed kan siges.“ „Samme Art af Valg“, det vil altsaa sige: Forholdstalsvalg eller Flertalsvalg, det er de to forskellige Arter. Man kan ikke paastaa, at det absolut skal være Forholdstalsvalg. Naar han taler om alle Valgmandsvalgene, staaer det i Forbindelse med, at han tænkte sig Grundloven havende et videre Omfang, end det blev anerkendt ved Valgloven. Saaledes ere altsaa Udtalelserne saa konsekvente, saa gennemførte, at der ikke er mindste Tvivl om, hvad man har ment. Men jeg vil i øvrigt endnu nævne noget, som min Opmærksomhed først er bleven henledet

paa derved, at jeg har konfereret om den Sag med en ganske særlig sagkyndig, nemlig Kammerjunker Poul Andræ, en Søn af Gehejmerraaen. Jeg ønskede nemlig at høre hans Mening om dette Valg og hvad der her foreligger, og han har været saa venlig at sætte sig i Forbindelse med mig i den Anledning og henledt min Opmærksomhed paa noget, som jeg nu skal tillade mig at gøre Tinget bekendt med. Han siger, hvad der jo er fuldkommen rigtigt, at Grundlovens § 40 ikke siger, at Landstingets Medlemmer skulle vælges ved Forholdstal, men at Valget af dem skal foregaa efter *Reglerne for Forholdstal*. Hvilke ere da disse Regler? Disse Regler — siger Kammerjunker Andræ, idet han tillige citerer forskellige Udtalelser, som vise, at det ogsaa var hans Faders Opfattelse — ere dem, som staa i Valglovens §§ 82 og 83 og de dermed overensstemmende Bestemmelser i den foreløbige Valglov af 2. Oktober 1855 §§ 23 og 24. Kun disse to Paragraffer i hver af disse Love foreskrive Forholdstalsvalg, medens § 25 i Loven af 1855 og § 84 i den gældende Valglov foreskrive rene og klare Flertalsvalg. Det er en meget slaaende Bemærkning. Det forholder sig i Virkeligheden saaledes: Man vil ikke finde Ordet „Flertal“ i §§ 82 og 83, der finder man Ordet „Forholdstal“, og man vil omvendt ikke finde Ordet „Forholdstal“, men derimod Ordet Flertal i § 84. Og ganske paa samme Maade er det med §§ 23 og 24 i den foreløbige Valglov i Sammenligning med § 25 i samme Lov. Naar der altsaa er Tale om *Reglerne for Forholdstalsvalg*, saa er det netop de Regler, som findes i de nævnte to Paragraffer, medens de øvrige Bestemmelser slet ikke angaa Forholdstalsvalg, ikke have noget med Forholdstalsvalg at gøre, men angaa rene Flertalsvalg. Og i den Henseende skal jeg gøre opmærksom paa en anden Ting, som Kammerjunker Andræ har sagt mig, nemlig at denne Lov, Valgloven af 1867, er den første Lov, i hvilken Ordene „Valg efter Forholdtalsvalgmaaden“ findes. Loven af 1855, den foreløbige Valglov, taler aldeles ikke om det, siger ikke: Nu skulle vi til at lave Forholdstal, og nu skulle vi fortælle jer, hvordan det gaar for sig — aldeles ikke. Og i Valgloven af 4. December 1863, som er Valgloven efter Grundloven om de fælles Anliggender af 18. November 1863, staaer der heller ikke, at man skal vælge efter Reglerne om Forholdstalsvalgmaaden; men der staaer følgende: Man skal vælge til Landstinget